

vratio radi studija — upoznao je i prihvatio islamsku kulturu. Živeći sve do smrti (1931) u SAD u multikulturalnom svijetu i širokom vjerskom mozaiku. Džubran je postao svojevrsan sinkretist, tako da se ne treba posebice snebiti ako se u njega susretnu izrazi koje bi poteško i muslimani i kršćani mogli svrstati u svoju ortodoksiju.

No ovo je štivo za kojim se isplati posegnuti i nije se teško složiti sa dobrim poznavaoцем Džubrana i njegova opusa Barbarom Young koja veli: »Krećući se kroz prizore iz onih dana i one zemlje, (čitatelj je) svjestan nečega mnogo uzvišenijeg nego što su riječi na tiskanoj stranici. Gledamo mladića iz Nazareta kakvim ga nikad nismo vidjeli, jer u ovom Džubranovu *Isusu*, prvi put otkako su napisana Evandjelja, jedan Isusov zemljak piše o njegovim riječima i djelima«.

UZ 35. SPLITSKO LJETO

Petar Zdravko Blajić

Dubrovačke ljetne igre ove su godine dobile novu veliku monografiju uz 40. obljetnicu postojanja, dok *Splitsko ljeto*, koliko je potpisanomu poznato, još nema nikakvu svoju monografiju, svoju napisanu povijest. *Splitsko ljeto* kao kazališni festival osnovano je 1954. i kroz svoje 35. godišnje postojanje nosilo je različita imena. Uvijek je to bila svojevrsna smotra opernih, dramatskih, baletnih i koncertnih djela naše i strane provenijencije; nekad je naglasak bio na jednome žanru, a nekad na drugome. Bilo je i ozbiljnih kriznih vremena tako da je Festival bio i na rubu potpunog ugasnuća: bilo je posve sušnih godina za pojedine kazališne predstave, npr. prošle godine poznati problemi s dramom. Kako bilo, uza sve prilike i neprilike, osobito kroničnu besparicu, novčanu neishranjenost, *Splitsko ljeto* i ove je godine ostvarilo svoje 35. ljeto, i možemo bez straha reći: uspješno. *Festival se*, naime, »događa« svake godine u trajanju od mjesec dana, od 15. srpnja do 15. kolovoza; ali, kako je ove godine vrijeme, ljeto, bilo prilično nestabilno, upravo hirovito, predstava otvorenja izvedena je dan kasnije, a i završetak je bio dan kasnije, sutradan po Velikoj Gospi, 16. kolovoza.

Sve predviđene su predstave izvedene u predviđenim prostorima, kao uglavnom i prijašnjih godina, a to su: antički ambijent Dioklecijanove palače — Peristil (prijašnjih godina i podrumi), zatim otvorene pozornice u mediteranskom krajoliku splitskih park-šuma: eremitaža sv. Jere na Marjanu i Sustjepan, pitorekna splitska okolica: Zeljovići kod Jesenica i Gradina u Solinu, te atriji starih građevina u povijesnom središtu grada: Muzej revolucije i sama zgrada Hrvatskog narodnog kazališta. Organizator *Festivala* i glavni nosilac programa jest Hrvatsko narodno kazalište u Splitu sa svim svojim sekcijama (zbor, orkestar, pjevači, glumci, baletni igrači, tehničko i pomoćno osoblje) i zato je on prvenstveno splitski, ali radi sudjelovanja i umjetnika iz drugih sredina on je opći, hrvatski, južnoslavenski i međunarodni. Split ima bogatu kazališnu prošlost sve tamo od misterija i crkvenih skazanja do suvremenih avangardnih djela, a i kazalište kao institucija i kao zgrada već više od dva stoljeća, u Splitu gotovo kontinuirano postoji i djeluje. (Sadašnja zgrada Hrvatskog narodnog kazališta dovršena je 1893; nakon požara prije desetak godina temeljito je obnovljena.)

U vremenu svakovrsne krize, materijalne posebno, splitsko kazalište sa svim svojim osobljem i programom unutar kojega se odvija *Splitsko ljeto*, a unu-

tar ovoga i *Festival zabavne glazbe*, veliki je zalogaj za Split. Ostaje činjenica da ga se grad ipak ne odriče. S njime Split čuva i nastavlja bogatu kazališnu tradiciju, obogaćuje duhovni život svojih građana (i novonaseljeni se polako privikavaju na kazališna i festivalska događanja), a obogaćuje i svoju turističku ponudu. Sve to doprinosi da Split nije na marginama našeg kulturnog, posebno kazališnog, događanja; u nekim momentima je i centar, žarište iz kojega polijeću iskre dobrih izvedbi vrijednih klasičnih i avangardnih kazališnih djela.

Ovogodišnji program *Splitskog ljeta* ostvario se je u petnaest produkcija kroz 36 izvedbe. U opernom dijelu iz prošlogodišnjih programa ponovljene su Verdijeve opere *Aida*, *Otello* i *Nabucco* te Orffov oratorij-kantata *Carmina burana*. S pravom je najveću pozornost kritike i publike privukla izvedba opere *Neron Ariga Boita* u režiji Petra Selema i pod glazbenim vodstvom Nikše Bareze. S njom je *Ljeto* i otvoreno. Ta je opera i glazbeno i scenski vrlo zahtijevna i trenutno se, upravo zbog toga, nigdje u svijetu ne izvodi; splitska izvedba je premijerna izvedba u nas, i to vrlo uspješna. Dramski dio također se je sastojao od djela iz prijašnjeg repertoara, to su dvije Euripidove drame *Elektra* i *Feničanke* u režiji Paola Magellija, Brechtove *Opere za tri groša* u režiji svjetski poznatoga Roberta Ciullija; *Slovensko mladinsko gledalište* iz Ljubljane izvelo je Svetinovu *Seherezadu*. Ovogodišnja vrlo uspješna dramska premijera bila je *Šimun Cirenac* Ivana Bakmaza u živopisnom ambijentu uz crkvicu sv. Jere na Marjanu a u režiji mlade redateljice Nenni Delmestre. Ovdje moramo spomenuti da su neka djela (opera *Neron*, drama *Šimun Cirenac*), osim što su izvedbom bila na vrlo visokom profesionalnom i umjetničkom nivou, također bila, kako netko reče, sadržajem stara a porukom vrlo aktualna i suvremena. U koreografiji i režiji Dimitrija Parlića na Sustjepanu je tri puta izveden balet *Romeo i Julija* S. Prokofjeva. Svi koncerti, osim *Simfonijskog koncerta* orkestra Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu pod ravnanjem Pavla Dešpalja — koji je održan u zgradi kazališta — održani su u atriju Muzeja revolucije, u bivšem lazaretu i bolnici. Samostalne koncerte održali su violinist *Jan Talich*, pijanistica *Nataša Veljković* te vokalne koncerte *Dunja Vejzović* i *The New York university contemporary players concert*. Poznata operna pjevačica Dunja Vejzović predstavila se je u Splitu i Dubrovniku u posve novom svjetlu, kao izvrsna koncert-pjevačica sa programom *Lieda* i raznostilske duhovne glazbe. Glazbeno-koncertno osvježanje *Ljeta* bili su i nastupi gostiju iz inozemstva, osobito ansambla iz New Yorka.

Spomenimo ovdje da su se u isto vrijeme odvijale i druge glazbene manifestacije izvan programa *Splitskog ljeta*, a to su nekoliko predstava već gotovo posve zamrlih *Delmatskih svečanosti* i nekoliko orguljaških i vokalno-instrumentalnih koncerata duhovne glazbe (Penzar, Markotić...) u izvrsnom akustičnom ambijentu splitske konkatedrale sv. Petra. Mnoge splitske »klape« osim nastupa na *Omiškom festivalu* razišle su se uz obalu za zaradom kojeg dinara da bi dalje uopće mogle djelovati. Poznata »klapa« *Trogir* svečano je s nekoliko koncerata ovoga ljeta (u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika) proslavila 25. obljetnicu djelovanja. I *Splitski vokalni oktet* gostovao je u Makarskoj u okviru *Podbiokovskih večeri* i u Bolu u *Bolskom ljetu*. Crkveni zborovi preko ljeta uglavnom suspendiraju svoje vježbe i nastupe.

Ispravak

U CUS-u, br. 3, 1989, str. 266, u tekstu S. Adamić posljednja rečenica treba glasiti: Dok ne plane... (a ne »Da ne plane«, kako stoji).